

2.9.2022

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Hallituksen esitysluonnos laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteltu hallituksen esitysluonnos opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin lisättäväksi säännös erityisavustuksesta tilapäistä suojelua hakevien tai saavien, kansainvälistä suojelua hakevien taikka paperittomien lasten varhaiskasvatukseen. Lakiin lisättäisiin lisäksi asetuksenantovaltuutus, jonka nojalla annettaisiin avustuksen käyttökohteita ja myöntämisperusteita koskevat tarkemmat säännökset.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Esitysluonnos liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt esitysluonnoksesta valtiovarainministeriön lausuntoa. Pyydettyinä lausuntonaan valtiovarainministeriö toteaa seuraavaa.

Lausunto

Hallitus linjasi vuosien 2023 – 2026 julkisen talouden suunnitelmaa koskevissa neuvotteluissa, että hallitus korvaa Ukrainasta sotaa pakenevien henkilöiden palveluista aiheutuvia kustannuksia kunnille tilapäisen suojelun käyttöön otosta lähtien.

Edellä mainittu hallituksen linjaus koskee ainoastaan sotaa pakenevia ukrainalaisia. Lausunolla olevassa esitysluonnoksessa erityisavustukseen oikeutettujen kohderyhmää on laajennettu koskemaan myös mm. paperittomia henkilöitä. Tältä osin esitysluonnos ei ole yhdenmukainen hallituksen linjauksen kanssa. Esitysluonnoksessa soveltamisalan laajennusta on perusteltu eduskunnan lausumalla (EV 43/2019 vp) ja lisätyn kohderyhmän pienellä koolla.

Hallituksen linjaus koskee kunnille aiheutuvien kustannusten korvaamista. Käsitteen **kustannuksia** lähtökohtana on ollut, että kustannuksia ei ole tarkoitus korvata kunnille täysimääräisenä,. Tätä lähtökohtaa on epäselvyyden poistamiseksi tarkoituksenmukaista täsmentää ja korostaa esitysluonnoksen jatkovalmistelussa.

Hallituksen linjauksen mukaan ukrainalaisille korvattaviin palveluihin kuuluvat palvelut sotaa pakenevien lasten auttamiseksi ja oppimisen edellytysten turvaamiseksi siten, että lasten oikeudet toteutuvat. Tällaisena toimena mainittiin nimenomaisesti ”varhaiskasvatusta valtionavustuksella vuonna 2022 sekä tilapäislain turvin vuonna 2023”.

Vuodelle 2022 on tarkoitukseen varattu yhteensä 67 milj. euroa. Vuosia 2023 – 2026 koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa varhaiskasvatuksen järjestämisestä ukrainalaisten auttamiseksi aiheutuviin kustannuksiin on osoitettu vuodelle 2023 kertaluonteinen 60 milj. euron määräraha. Määräraha on mukana valtiovarainministeriön neuvottelussa kannassa vuoden 2023 talousarvioesityksessä momentilla 29.10.30.

Lakiehdotuksen 46 § mahdollistaa erityisavustuksen myöntämisen. Sen mukaan avustusta voidaan myöntää valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan puitteissa / rajoissa. Hallituksen osoittaman kertaluonteisen määrärahan näkökulmasta lakiehdotuksen lähökohtaa voidaan sinällään pitää mahdollisena. Esitysluonnoksen liitteenä oleva asetusehdotus on kuitenkin ongelmallisempi. Asetusehdotuksen 2 §:ssä määritellään avustuksen kiinteät euromäärät. Asetusehdotusta ei myöskään ole rajattu koskemaan vuotta 2023, vaan se on toistaiseksi voimassa oleva.

Valtiovarainministeriö katsoo, että asetusehdotus voidaan antaa ainoastaan vuodelle 2023. Hallituksen linjaama 60 milj. euron määräraha on kertaluonteinen ja koskee ainoastaan vuotta 2023. Tarkoitukseen ei ole osoitettu vuoden 2023 jälkeen määrärahaa. Siten ei voida pitää mahdollisena, että asetusehdotuksen 2 §:ssä ehdotetut valtionavustussummat voisivat koskea muita vuosia kuin vuotta 2023 (olettaen, että ne on laskettu käytettävissä olevan 60 milj. euron perusteella). Asetusehdotuksessa on mahdollista säätää tarvittaessa avustuksen käyttäjästä.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/16361/2022-VM-17

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: